

Lectio Divina segédanyag

A év – Mt 22, 15-21

A szentmise evangéliumi szakaszához

Lectio Divina munkacsoport:

Felelős szerkesztő:

Nyúl Viktor

A segédanyag összeállításában

közreműködtek:

Asztalos Gábor

Asztalos Lívia

Csonka Laura

Geiszelhardt Sára,

Görföl Tibor

Haász Rebeka Anna

Hegyi László

Járai Ferenc

Mohay Réka

Molnár Dzszenifer

Nyúlné Révfalvi Ildikó

Rácz Dávid

Rácz Édua Anna

Szily Boglárka

Vermes Nikolett

+ EVANGÉLIUM Szent Máté könyvéből

Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, az Istennek pedig, ami az Istené.

Abban az időben:

A farizeusok félrevonultak és megtanácskozták, hogyan tudnának belekötni Jézus szavaiba. Majd odaküldték hozzá tanítványaikat és a Heródes-pártiakat a következő kérdéssel: „Mester! Tudjuk, hogy igazat beszélsz, és az Isten útját az igazsághoz híven tanítod, és nem vagy tekintettel az emberek személyére. Mondd hát meg nekünk, mi a véleményed: Szabad-e adót fizetni a császárnak vagy nem?” De Jézus felismerte gonoszságukat és így szólt hozzájuk: „Miért kísértetek, ti képmutatók! Mutassátok csak meg az adópénzt!” Aztán megkérdezte tőlük: „Kinek a képe és a felirata ez?” Azok azt felelték: „A császáré.” Erre ő így szólt hozzájuk: „Akkor hát adjátok meg a császárnak, ami a császáré – az Istennek pedig, ami az Istené!” Ennek hallatára elcsodálóztak, otthagyták őt, és elmentek.

1. Lectio – olvasás

1.1. Biblikus nézőpont

1.1.1. Görög szöveg szó szerinti fordítása

¹⁵ Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

Akkor elmenve a farizeusok szándékegyeztetést (tanácskozást) tartottak, hogy csapdába ejtsék őt szavában.

¹⁶ καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντες· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθῆς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων·

És elküldik neki a tanítványait a Heródes-pártiakkal mondván: „Mester, tudjuk, hogy igaz vagy, és az Isten útját igazságban tanítod, és nem törődsz senkivel, ugyanis nem tekintesz az emberek külső megjelenésére (nem vagy részre hajló),

¹⁷ εἰπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ;

Mondd tehát nekünk mit gondolsz: „Szabad-e adót fizetni a császárnak vagy nem?”

¹⁸ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί;

De ismerve Jézus a gonoszságukat mondta: „Mit kísértetek engemet, képmutatók?”

¹⁹ ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

„Mutassatok nekem egy az adó fizetésére előírt pénzdarabot!” Azok pedig odavittek neki egy dénárt.

²⁰ καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;

És mondja nekik: „Kinek a képe és felirata ez?”

²¹ λέγουσιν Ἐαὐτῷ· Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.

Mondják neki: „A császáré.” Akkor mondja nekik: „Adjátok meg tehát a császárért a császárnak, és az Istenét az Istennek”.

1.1.2. Legfontosabb magyar fordítások

Nova Vulgata

Szent István Társulati Biblia

Jeromos fordítás

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹⁵ Tunc abeuntes pharisaei consilium inierunt, ut caperent eum in sermone.

¹⁵ A farizeusok erre félrevonultak és megtárgyalták, hogyan tudnának szavaiba belekötni.

¹⁵ Ekkor a farizeusok elmentek és kitervelték, hogy hogyan csalják őt törbe szóval.

¹⁵ A farizeusok erre félrevonultak és megtárgyalták, hogyan tudnák szaván fogni.

¹⁵ Ekkor a farizeusok elmenvén, tanácsot tartának, hogy szóval ejtsék őt törbe.

¹⁵ Akkor a farizeusok elmentek, és tanácsot tartottak arról, hogy miként állítsanak neki csapdát a saját szavaival.

¹⁶ Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes: "Magister, scimus quia verax es et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo; non enim respicis personam hominum.

¹⁶ Odaküldték hozzá tanítványaikat, a Heródes-pártiakkal együtt. Ezek így beszéltek: "Mester, tudjuk, hogy igazat mondasz, az Isten útját az igazsághoz híven tanítod, nem vagy tekintettel senki személyére, mert nem igazodol emberi tekintélyhez.

¹⁶ Odaküldték hozzá tanítványaikat a Heródes-pártiakkal és azt mondták neki: »Mester! Tudjuk, hogy igazmondó vagy és az Isten útját az igazság szerint tanítod, nem törődsz senkivel, mert nem nézed az emberek személyét.

¹⁶ Elküldték hozzá tanítványaikat a Heródes-pártiakkal. „Mester, mondták neki, tudjuk, hogy igazmondó vagy, Isten útját az igazsághoz híven tanítod és nem mások szerint igazodol, mert nem vezet emberi tekintet.

¹⁶ És elküldék hozzá tanítványaikat a Heródes pártiakkal, a kik ezt mondják vala: Mester, tudjuk, hogy igaz vagy és az Isten útját igazán tanítod, és nem törődöl senkivel, mert embereknek személyére nem nézel.

¹⁶ Elküldték hozzá tanítványaikat a Heródes-pártiakkal együtt, akik ezt mondták: – Mester, tudjuk, hogy becsületes vagy, és Isten útját az igazsághoz ragaszkodva tanítod, és hogy nem tartasz senkitől, mert nem veszed figyelembe az emberek véleményét.

¹⁷ Dic ergo nobis quid tibi videatur: Licet census dare Caesari an non?''.

¹⁷ Mondd meg hát nekünk, mi a véleményed: Szabad adót fizetni a császárnak, vagy nem szabad?"

¹⁷ Mondd meg tehát nekünk, mit gondolsz: Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?«

¹⁷ Mondd meg tehát, mi a te véleményed: szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?"

¹⁷ Mondd meg azért nekünk, mit gondolsz: Szabad-e a császárnak adót fizetnünk, vagy nem?

¹⁷ Mondd meg hát nekünk, hogy gondolod: szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?

¹⁸ Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: "Quid me tentatis, hypocritae?

¹⁸ Jézus átlátott álnokságukon, ezért így válaszolt: "Mit kísértetek, képmutatók?

¹⁸ Jézus azonban felismerte gonoszságukat és így szólt: »Miért kísértetek engem, ti képmutatók!

¹⁸ Jézus átlátva álnokságukon, így szólt: „Mit kísértetek engem, képmutatók?

¹⁸ Jézus pedig ismervén az ő álnokságukat, monda: Mit kísértettek engem, képmutatók?

¹⁸ Jézus felismerve gonoszságukat így szólt: – Miért akartok tőrbe csalni, képmutatók?

¹⁹ Ostendite mihi nomisma census''. At illi obtulerunt ei denarium.

¹⁹ Mutassátok az adópénzt!" Odanyújtottak neki egy dénárt.

¹⁹ Mutassátok meg nekem az adópénzt!« Azok odahoztak neki egy dénárt.

¹⁹ Mutassátok az adópénzt!" Azok odanyújtottak egy dénárt.

¹⁹ Mutassátok nékem az adópénzt. Azok pedig oda vivének neki egy dénárt.

¹⁹ Mutassatok egy adópénzt! Odavittek neki egy dénárt.

²⁰ Et ait illis: "Cuius est imago haec et superscriptio?".

²⁰ Ekkor megkérdezte tőlük: "Kinek a képe és a felirata ez?" "A császáré" - felelték.

²⁰ Ekkor megkérdezte tőlük: »Kié ez a kép és a felirat?«

²⁰ „Kinek a képe és fölirata ez?" – kérdezte Jézus. „A császáré" – felelték.

²⁰ És monda nekik: Kié ez a kép, és a felírás?

²⁰ Ezt mondja: – Kinek a képe és kinek a felirata ez?

²¹ Dicunt ei: "Caesaris". Tunc ait illis: "Reddite ergo, quae sunt Caesaris, Caesari et, quae sunt Dei, Deo".

²¹ Erre azt mondta nekik: "Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené!"

²¹ Azt felelték neki: »A császáré.« Erre azt mondta nekik: »Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené.«

²¹ Erre azt mondta nekik: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, Istennek pedig, ami az Istené.”

²¹ Mondának néki: A császáré. Akkor monda nekik: Adjátok meg azért a mi a császáré a császárnak; és a mi az Istené, az Istennek.

²¹ – A császáré – felelték. Akkor ezt mondta nekik: – Adjátok meg hát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami Istené!

1.1.3. Behatárolás

Jézus utolsó, jeruzsálemi tanításának keretén belül a királyi menyegzőről szóló példabeszédet követeti (Mt 22,1-14) az adópénz fizetéséről szóló epizód. A szakasz kezdetét világosan mutatja az új szereplők és az új témakör megjelenése: a farizeusok Jézushoz küldik tanítványaikat és Heródes híveit, hogy az adózás kapcsán törbe csalják a Mestert (Mt 22,15-16). A perikópa végét pedig a kérdezők eltávozása jelzi (Mt 22,22), hiszen ezt követően már a szadduceusok kérdését közli az evangélista (Mt 22,23-33). Az általunk vizsgált epizód tehát a Mt 22,15-22 versek között helyezkedik el.

1.1.4. Szó szerinti üzenet

Máté bemutatja Jézus leleményességét, aki nem hagyja, hogy törbe csalják. Az Úr elismeri, hogy meg kell adni az adott politikai hatalomnak azt, ami igazságosan jár neki (pl. az adót), de találóan arra is felhívja a figyelmet, hogy Istennek is meg kell adni azt, ami jár neki, ami az övé. Ha a császáré az, ahol az ő képmása áll (pl. a pénzdarabon), akkor Istené az, ahol az Ő képmása van. S mivel az ember az Isten képmása (Ter 1,27; 1Kor 11,7), ezért az ember Istenhez tartozik, s Teremtőjének nem csupán valamit kell adnia, hanem önmagát (Róm 14,7-9)!

1.1.5. Kulcsszavak rövid elemzése

εἰκῶν (*ejkón*): 'kép, képmás, külső alak, megjelenés' (Mt 22,20)

A szó fizikai, külső megjelenést és ábrázolást is jelöl: pl. egy pénzermén valakinek a képét (Mt 22,20; Mk 12,16; Lk 20,24), illetve egy szellemi lény negatív értelemben vett képmását, bálványát is (Jel 14,9.11; 15,2; 16,2; 19,20; 20,4). Továbbá a kifejezés utalhat arra is, hogy Jézus Krisztus a láthatatlan Isten képmása (2Kor 4,4; Kol 1,15), és hogy Isten Fiának képmásához kell nekünk hasonlókká válnunk (Róm 8,29; 2Kor 3,18). Végül jelenti azt a tényt is, hogy az ember Isten képmása, olyan értelemben, hogy az Úr az ő képére és hasonlóságára teremtette őt (Ter 1,27; 1Kor 11,7; 15,49).

Vagyis Jézus Krisztus a láthatatlan Isten egyetlen, igaz Képmása: Ő az Atya Ikonja, hiszen, ahogy XVI. Benedek pápa fogalmazott egyszer: Jézus emberarcán láthatóvá válik a láthatatlan Atya (vö. Jn 1,18; 14,9-11). Isten minden embert a képére és hasonlatosságára alkotott (Ter 1,27). Az Ige által teremtett világ koronája az ember, aki nemcsak a Teremtő „kéznyomát”, hanem annak a „képmását” is magán viseli. Az ember feladata, hogy a Fiúnak ezt a képmását megőrizze s egyre inkább hasonlóvá váljék hozzá (Róm 8,29; 2Kor 3,18). Vagyis a mi arcunkon is egyre jobban átragyogjon Jézus Arca.

1.2. Kontextuális – kánoni párhuzamok

Párhuzamok Máté evangéliumán belül

12,14-15 Erre a farizeusok kimentek és tanakodni kezdtek, hogyan okozhatnák vesztét. Amikor Jézus ezt megtudta, elment onnét.

15,7 Képmutatók! Találónan jövendölt rólatok Izajás

16,8 Jézus észrevette, s így szólt: „Kishitűek, mit tanakodtok magatok közt, hogy nincs kenyerek?

17,24 Amikor Kafarnaumba értek, odamentek Péterhez az adószedők és megkérdezték: „Mesteretek nem fizet templomadót?”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mk 3,6 A farizeusok erre kimentek, s a Heródes-pártiakkal együtt tanakodni kezdtek, hogyan okozhatnák vesztét.

Mk 12,13-17 A farizeusok és a Heródes-pártiak közül odaküldtek hozzá néhány embert, hogy a szavaiba belekössenek. Ezek odamentek hozzá és megkérdezték: „Mester, tudjuk, hogy igazat mondasz, és nem veszed tekintetbe az emberek

személyét, hanem az igazsághoz híven tanítod az Isten útját. Szabad adót fizetni a császárnak, vagy nem? Fizessünk, vagy ne fizessünk?” De ő tisztában volt képmutatásukkal, és így szólt: „Miért kísértetek engem? Hozzatok ide egy dénárt, hadd lássam!” Mikor odavitték, megkérdezte tőlük: „Kinek a képe ez, és kinek a felirata?” „A császáré” – felelték. Jézus folytatta: „Adjátok hát meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené!” Azok igen elcsodálóztak rajta.

Lk 11,54 Közben alattomban figyelték, hogy ellessenek valamit, aminek alapján vádat emelhetnek ellene.

Lk 20,20-26 Szemmel tartották és cselvetőket küldtek ki. Ezek jószándékú embernek tették magukat, hogy szaván fogják, s aztán kiszolgáltassák a hatóságnak és a helytartó hatalmának. „Mester – kezdték –, tudjuk, hogy az igazságot hirdeted és tanítod, nem nézed az emberek személyét, hanem az igazsághoz híven tanítod az Isten útját. Szabad adót fizetnünk a császárnak, vagy nem szabad?” De ő észrevette a csapdát, ezért így felelt nekik: „Mutassatok egy dénárt! Kinek a képe és felirata van rajta?” „A császáré” – válaszolták. „Adjátok hát meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené” – mondta nekik. Így egyetlen szavába sem tudtak belekötni, amit a nép előtt kiejtett. Meglepődésükben, hogy így felelt, elhallgattak.

Jn 3,2 Ez éjnek idején fölkereste Jézust, s így szólt hozzá: „Rabbi, tudjuk, hogy Istentől jött tanító vagy, hisz senki sem vihet végbe olyan jeleket, amelyeneket te végbeviszel, ha nincs vele az Isten.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Ter 18,19 Arra szemeltem ki, hogy fiainak, majd pedig házanépének megparancsolja: Járjatok az Úr útján jogot és igazságosságot gyakorolva, hogy az Úr megadhassa Ábrahámnak, amit ígért neki.

1Sám 16,7 Az Úr azonban ezt mondta Sámuelnek: „Ne a külsejét és magas termetét nézd, mert hisz elvettem. Isten ugyanis nem azt nézi, amit az ember. Az ember a külsőt nézi, az Úr azonban a szívet.”

Zsolt 25,9 Az engedelmeseket igazságban vezeti, az alázatosokat megtanítja ösvényeire.

Zsolt 51,15 Akkor utat mutatok majd a tévelygőknek, és megtérnek hozzád a bűnösök.

Róm 13,7 Adjátok meg mindenkinek, ami jár neki: akinek adó, annak az adót, akinek vám, annak a vámot, akinek hódolat, annak a hódolatot, akinek tisztelet, annak a tiszteletet.

1Pt 2,17 Mindenkit tiszteljétek, szeressétek a testvéri közösséget, féljétek az Istent, s tiszteljétek a királyt.

2. Meditáció – elmélkedés

2.1. Patrisztikus nézőpont

Tisztelem az uralkodót, de nem imádom, viszont imádkozom érte. Egyedül Istent, az igaz Istent imádom, tudván, hogy ő adta az uralkodót. Megkérdeztek: „*Miért nem imádom az uralkodót?*” Mert nem azért adatott, hogy imádjuk őt, hanem, hogy törvényeket hozzon és a törvények mély tiszteletével tiszteljük őt is. Ő nem isten, hanem Isten teremtménye, aki arra rendeltetett, hogy igazságos bíróként szolgáljon. Azt a küldetést kapta Istentől, hogy felügyeljen. Aki pedig neki alá van rendelve, nem hívhatja magát uralkodónak, mert ez a cím csak a tényleges uralkodót illeti meg. Hasonlóképpen az imádat csak Istent illeti meg. Tehát, ó ember, szeresd tisztelve uralkodódat, engedelmeskedj neki, imádkozz érte, így megteszed Isten akaratát. Így rendel az Úr szava is: „*Fiam, tiszteld az Urat és a királyt; sem egyik, sem másik ellen ne lázadj fel!*” (Préd 24, 21).

/Vö.: Antiochiai Szent Theophilosz, Ad. Auct. 1, 11/

Aranyszájú Szent János: Mint amikor valaki a víz folyását el akarja zárni, és az akadállyal elzárt víz másfelé tör utat magának, ugyanígy a zsidók gonoszsága is, amikor egyrésről megszegyenítették, más irányból támadt, ahogyan az következik: **A farizeusok erre elmentek, és megtárgyalták, hogyan tudnának szavaiba belekötni.** Elmentek a Heródes-pártiakhoz. Amilyen volt a terv, olyanok voltak a tanácsadók, ezért következik: **Odaküldték hozzá tanítványaikat a Heródes-pártiakkal együtt.**

(In Matth. hom. 71): Azért küldték el tanítványaikat Heródes katonáival együtt, hogy bármit is mond Krisztus, megróhassák őt. Azt szerették volna inkább, hogy a heródiánusok ellen mondjon valamit. Mivel a tömeg miatt félték őt elfogni, úgy szerették volna veszélybe sodorni, hogy az adófizetés elleni bűnös kijelentésre bírják őt.

A képmutatók azzal kezdik színlelésüket, hogy dicsérik azt, akit el akarnak veszejteni. Ezért kezdték el dicsérni, mondván: **Mester, tudjuk, hogy igazat mondasz.** Mesternek nevezték őt, hogy így megtisztelve és megdicsérve szívének titkát őszintén feltárja nekik, mint aki a tanítványaivá szeretné tenni őket. (...)

Glossa: Három okból történhet, hogy valaki az igazságot nem tanítja. Az első magának a tanítónak a hibája, aki vagy nem ismeri vagy nem szereti az igazságot; ezt kizárva [Jézusnak] azt mondják [a farizeusok tanítványai]: **tudjuk, hogy igazat mondasz.** A második ok: az Istennel kapcsolatos; vagyis hogy valaki nincs tekintettel az istenfélelemre, és az Istenre vonatkozó tudott igazságot nem hirdeti világosan; ezt

kizárva mondják [Jézusnak]: **és az Isten útját az igazsághoz híven tanítod.** A harmadik ok: az embertárssal kapcsolatos; vagyis hogy valaki az embertárstól való félelem vagy az embertárs iránti szeretet miatt hallgat az igazságról; ennek kizárására mondják: **és hogy nem tartasz senkitől,** tudniillik emberektől, **mert nem nézed az emberek személyét.**

*/AQUINÓI SZENT TAMÁS, CATENA AUREA I., Kommentár Máté evangéliumához,
JATEPress, Szeged 2000, 622-623. old./*

2.2. Tanítóhivatali nézőpont

2.2.1. Katolikus Egyház Katekizmusa

1897. "Az emberek közötti együttélés nem lehet rendezett és termékeny, ha nincs benne jelen egy törvényes tekintély, mely biztosítja a rendet és megfelelő módon hozzájárul a közjó megvalósításához."

Tekintély az a minőség, melynek alapján személyek vagy intézmények emberek számára törvényt hoznak és parancsokat adnak ki, és engedelmességet várnak el tőlük.

1898. Minden emberi közösségnek szüksége van tekintélyre, mely kormányozza. Az ilyen tekintély alapja az emberi természetben van. Szükséges a polgári közösség egységéhez. Feladata az, hogy amennyire csak lehetséges, biztosítsa a társadalom közjává.

1899. Az erkölcsi rend által megkövetelt tekintély Istentől való: "Mindenki vesse alá magát a fölöttes hatalomnak, mert nincs hatalom, csak Istentől, s amelyek léteznek, azokat Isten rendelte. Ezért aki a hatósággal szembeszáll, Isten rendelkezésével szegül szembe. Az ellenszegülő pedig magára vonja az ítéletet" (Róm 13,1–2).

1900. Az engedelmisség kötelezettsége mindenkitől elvárja, hogy a tekintélynek megadja az őt megillető tiszteletet, s a tekintélyt gyakorló személyeket tisztelettel és érdemeik szerint hálával és jóakarattal vegyék körül.

Római Szent Kelemen pápánál található a politikai tekintélyért szóló legrégebbi imádság:

"Urunk, adj nekik egészséget, békét, egyetértést, állhatatosságot, hogy a birodalmat, melyet te adtál nekik, akadály nélkül szolgálják. Te ugyanis, Urunk, a századok mennyei királya, adsz az emberek fiainak dicsőséget és tiszteletet és hatalmat azok fölött, akik a földön élnek; Urunk, te irányítsd tanácsukat aszerint, ami jó és kedves a te szemedben; hogy irgalmas légy hozzájuk, akik a tőled adott hatalmat béke és szelídségben, kegyesen szolgálják."

1901. Amíg a tekintély az Isten által meghatározott rendhez tartozik, "a politikai rendszer megválasztását és a vezetők kijelölését a polgárok szabad akaratára kell hagyni".

A politikai rendszerek különbözősége erkölcsileg megengedhető, csak szolgálják a rájuk bízott közösség törvényes javát. Azon rendszerek, melyeknek természete szemben áll a természettörvénnyel, a közrenddel és az emberi személy alapvető jogaival, nem valósíthatják meg azon nemzetek közjavát, melyekre ráerőszakolták magukat.

1902. A tekintély nem önmagából meríti erkölcsi legitimitását. Nem viselkedhet tirranus módon, hanem a közjóért kell fáradoznia "mint erkölcsi erőnek, mely elsősorban a szabadságra és a vállalt kötelezettségek és feladatok tudatára támaszkodik".

"Az emberi törvény annyiban törvény jellegű, amennyiben a józan értelem szerinti: s ezáltal nyilvánvaló, hogy az örök Törvényből ered. Amennyiben pedig eltér az értelemről, gonosz törvény: s már nem törvény jellegű, hanem inkább az erőszak egyik formája."

1903. A tekintélyt csak akkor gyakorolják törvényesen, ha az adott közösség közjavát keresik és annak elérésére erkölcsileg megengedett eszközöket használnak. Ha megtörténnék, hogy a vezetők igazságtalan törvényeket vagy az erkölcsi renddel ellenkező rendeleteket hoznak, az ilyen parancsok nem kötelezhetik a lelkiismeretet. "Ekkor maga a tekintély teljesen összeomlik, és ocsmány jogtalanság következik."

1904. "Ezért kívánatos, hogy minden hatalmat ugyanazt a célt szolgáló más hivatalokkal és hatóságokkal ellensúlyozzanak. Ez a jogállam elve, melyben nem emberek önkényes akarata, hanem a törvények uralkodnak."

1905. Az ember társas természetének megfelelően minden egyes személy java szükségképpen kapcsolatban áll a közjával. A közjót másképpen nem lehet meghatározni, csak az emberi személlyel való kapcsolatban:

Ne éljetez magatokba gubózva, csak magatoknak, mintha már megigazultatok volna, hanem közösségben összegyűlvén keressétek azt, ami mindenkinek javára szolgál.

1906. A közjón "a társadalmi élet azon föltételeinek összességét (kell érteni), melyek mind a csoportoknak, mind az egyes tagoknak lehetővé teszik, hogy saját tökéletességüket elérjék." A közjó mindenki életét érinti. Mindenki részéről okosságot igényel, de még inkább azok részéről, akik a tekintély hivatalát gyakorolják. Három lényeges elemet foglal magában:

1907. Mindenekelőtt föltételezi a személynek mint ilyennek tiszteletét. A közjó érdekében a közhatalomnak tiszteletben kell tartania az emberi személy alapvető és elidegeníthetetlen jogait. A társadalom köteles engedélyezni minden tagjának, hogy megvalósítsa saját hivatását. Különösen is a közjóhoz tartoznak a természetes szabadság gyakorlásának föltételei, amelyek elengedhetetlenek az emberi hivatás teljes kimunkálásához: ilyenek a jog "a saját lelkiismeret helyes szabálya szerinti cselekvéshez, a magánélet védelméhez és az igaz szabadsághoz vallási téren is".

1908. Másodszor a közjó igényli közösségének szociális jólétét, gyarapodását. A gyarapodás az összes társadalmi kötelezettség foglalata. Ugyancsak a tekintélyre tartozik, hogy a közjó érdekében válasszon a részleges javak között. De mindenki számára hozzáférhetővé kell tennie azt, amire a valóban emberi élethez szüksége van: az élelmet, a ruházatot, az egészséget, a munkát, a nevelést, a kultúrát, a megfelelő tájékoztatást, a családalapítás jogát stb.

1909. Végül a közjó magában foglalja a békét, vagyis az igazságos rend állandóságát és biztonságát. Föltételezi tehát, hogy a tekintély tisztességes eszközökkel biztonságot nyújt mind a társadalom, mind tagjai számára. Biztosítja a jogot a törvényes, személyes és kollektív önvédelemhez.

1910. Ha minden emberi közösségnek megvan a maga közjava, ami lehetővé teszi, hogy közösségnek tekintsék, akkor a közjó teljessége a politikai közösségben található meg. Az állam feladata, hogy megvédje és előmozdítsa a polgári társadalom, az állampolgárok és a közbülső testületek közjavát.

1911. Az emberi függések egyre szorosabbá válnak. Lassanként kiterjednek az egész földre. Az emberi család egysége, amely egyesíti azokat, akik egyenlő természetes méltóságnak örvendenek, magában foglalja az egyetemes közjót. Ez a nemzetek közösségének olyan szervezetét igényli, amely alkalmas arra, hogy "törődjön az emberek különböző szükségleteivel mind szociális téren – ide tartozik az élelmezés, az egészségügy, a nevelés és munka –, mind a különleges helyzetekben, mint például a fejlődésben lévő országok minden irányú kibontakozásának támogatása, a világszerte szétszóródott menekültek megsegítése vagy a kivándorlók és családjuk támogatása".

1912. A közjó mindig a személyek fejlődésére van rendelve. "A dolgok rendjét mindig a személyek rendje alá kell rendelni, és nem megfordítva." Ez a rend az igazságban van megalapozva, az igazságosságra épül, és a szeretet élteti.

1913. A részvétel a személy önkéntes és nagylelkű elkötelezettsége a társadalmi ügyekben. Mindenkinek a maga helyén és a maga feladatkörében részt kell vennie a

közjó előmozdításában. Ez a kötelesség hozzátartozik az emberi személy méltóságához.

1914. A részvétel elsősorban tehervállalás által valósul meg olyan viszonylatokban, melyekben személyesen felelősséget vállalnak: pl. a gondoskodással, melyet a család nevelésére fordít, a lelkiismeretességgel, amellyel munkáját végzi, részt vesz mások és az egész társadalom javának előmozdításában.

1915. Az állampolgároknak, amennyire lehetséges, tevékenyen részt kell venniük a közéletben. E részvétel módja országonként és kultúránként különböző lehet. "Dicséret illeti meg azoknak a nemzeteknek az eljárását, amelyek körében az állampolgárok a lehető legnagyobb része valódi szabadságban kiveszi részét a közügyekből."

1916. Mindenki részvétele a közjó megvalósításában, mint minden etikai kötelesség, magában foglalja a szociális partnerek állandóan megújuló megtérését. A csalás és egyéb megtévesztések, melyek révén egyesek kibújnak a törvény és a társadalmi kötelezettségek alól, határozottan elítélendőek, mert összeegyeztethetetlenek az igazságosság követelményeivel. Fejleszteni kell azokat az intézményeket, melyek az emberek életfeltételeinek javítását szolgálják.

1917. A tekintély viselőire tartozik azoknak az értékeknek megszilárdítása, melyek a közösség tagjainak a bizalmát erősítik, és arra indítják őket, hogy vállalják a hozzájuk hasonlóknak szolgálatát. A részvétel a neveléssel és a műveltséggel kezdődik. "Joggal hihetjük, hogy az emberiség jövője azok kezében van, akik a következő nemzedékeknek át tudják adni az élet értelmét és a remény erejét."

2238. Akik a hatalom alá vannak rendelve, úgy tekintsék fölötteseiket, mint Isten képviselőit, akiket Ő ajándékainak gondnokáivá rendelt: "Engedelmeskedjétek az Úr iránti szeretetből minden emberi hatalomnak (...). Szabad emberként éljétek, de a szabadságot ne a gonoszság takarójának használjátok, hanem Isten szolgálói legyetek" (1Pt 2,13.16). Lojális együttműködésük együtt jár azzal a joggal, néha kötelességgel, hogy tiltakozzanak az ellen, ami megítélésük szerint a személyek méltóságára és a közösség javára nézve ártalmasnak látszik.

2239. Az állampolgárok kötelessége, hogy a társadalom java érdekében nyújtsanak segítséget a polgári hatalomnak az igazság, az igazságosság, a szolidaritás és a szabadság szellemében. A haza szeretete és szolgálata a hála kötelességéből és a szeretet rendjéből következik. A törvényes hatóságok iránti alárendeltség és a közjó szolgálata megkívánja az állampolgároktól, hogy betöltsék szerepüket a politikai közösség életében.

2240. A hatóságok iránti alárendeltséggel és a közjó érdekében vállalt közös felelősséggel együttjár az adófizetésnek, a szavazati jog gyakorlásának és az ország védelmének erkölcsi kötelessége:

"Adjátok meg mindenkinek, ami jár neki: akinek adó, annak adót, akinek vám, annak vámot, akinek hódolat, annak hódolatot, akinek tisztelet, annak tiszteletet" (Róm 13,7).

"A keresztények saját hazájukban laknak, de mint telepesek; polgárként részt vesznek a közügyekben, de függetlenek tőlük, mint az idegenek (...). Engedelmeskednek a fönnálló törvényeknek, és életmódjuk meghaladja a törvényeket. (...) Ily fontos helyre állította őket Isten, melyet nem szabad elhagyniuk."

Az Apostol buzdít, hogy imádkozzunk és adjunk hálát a királyért és mindazokért, akik hatalmat gyakorolnak, "hogy békés, nyugodt életet élhessünk, szentségben és tisztességben" (1Tim 3,2).

2241. A lehetőség határain belül a gazdagabb országok tartoznak befogadni az idegent, aki biztonságot és alapvető megélhetést keres, amit szülőföldjén nem találhat meg. A közhatalom tartsa tiszteletben a természetes jogot, amely a vendéget a befogadó oltalma alá helyezi.

A politikai hatóságok a rájuk bízott közjó érdekében a bevándorlási jog gyakorlását különböző jogi feltételekhez köthetik, különösen azáltal, hogy a bevándorlókat kötelezik bizonyos dolgokra a befogadó országgal szemben. A bevándorlónak hálával tiszteletben kell tartania a fogadó ország anyagi és szellemi hagyományait, engedelmeskedjék törvényeinek és járuljon hozzá a terhek viseléséhez.

2242. Az állampolgárt lelkiismerete kötelezi arra, hogy ne engedelmeskedjék a polgári hatóságok előírásainak, amikor ezek ellenkeznek az erkölcsi rend követelményeivel, a személyek alapvető jogaival és az Evangélium tanításával. A polgári hatóságokkal szembeni engedetlenséget – amikor a hatóságok követeléseivel ellenkeznek a helyes lelkiismerettel – az Isten szolgálata és a politikai közösség szolgálata közötti megkülönböztetés igazolja. "Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené" (Mt 22,21). "Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek" (ApCsel 5,29).

Amikor a polgárokat egy olyan közhatalom nyomja el, amely túllépi hatáskörét, ne tagadják meg azokat a dolgokat, amiket a közjó tárgyilagosan nézve megkíván; de szabadon védhetik saját jogaikat és polgártársaik jogait az ilyen hatalom visszaéléseivel szemben, mindenesetre tiszteletben tartva azokat a határokat, amelyeket a természetes törvény és az evangéliumi törvény szab meg.

2243. A politikai hatalom elnyomásával szembeni ellenállás törvényesen csak akkor nyúlhat fegyverhez, ha az alábbi föltételek együttesen megvannak:

1. az alapvető emberi jogokat bizonyosan, súlyosan és huzamosan megsértik;
2. megkíséreltek minden más megoldást;
3. súlyosabb zavargások provokálása nélkül
4. megalapozott remény van a sikerre;
5. jobb megoldásokat ésszerűen lehetetlen várni.

2244. Minden intézményt – legalábbis bennfoglaltan – az emberről és céljáról alkotott elképzelése vezeti, melyből ítéleteinek kritériumait, saját értékrendjét és viselkedési formáit származtatja. A társadalmak nagy része az intézményeket az embernek a dolgokkal szembeni elsőségére alapozza. Csupán az istenileg kinyilatkoztatott vallás ismerte föl világosan Istenben, a Teremtőben és Megváltóban az ember eredetét és rendeltetését. Az Egyház arra hívja a közhatalmat, hogy ítéleteit és döntéseit Isten és ember ezen igazságának indításaihoz igazítsa:

A társadalmak, melyek nem ismerik ezt a vezetést vagy az Istennel szembeni függetlenségük nevében elutasítják, arra kényszerülnek, hogy hivatkozási alapjukat és céljukat önmagukban keressék vagy ideológiáktól kölcsönözzék. Nem tűrvén a jó és a rossz objektív kritériumának állítását, a történelem tanúsága szerint bevallva vagy alattomosan, az ember és sorsa fölött totalitárius hatalmat gyakorolnak.

2.2.2. Pápai gondolatok

Szent II. János Pál pápa: *Mulieris dignitatem* apostoli levél

26. A „nagy misztérium” távlatában, mely Krisztus és az Egyház közötti jegyesi szeretetben nyer kifejezést, jobban megértjük a „tizenkettő” meghívását is. Amikor Jézus csak férfiakat választ apostolságra, ezt teljesen szabadon és függetlenül teszi. Ugyanazzal a szabadsággal tette ezt, mellyel magatartásában a nő hivatását és méltóságát hangsúlyozta, anélkül, hogy az uralkodó erkölcsökhöz vagy a törvényhozás nyomán kialakult hagyományokhoz igazodott volna. Így az a föltételezés, hogy az akkori mentalitásnak megfelelően választott csak férfiakat apostolokká, egyáltalán nem illik Jézus cselekvésmódjába. „Mester, mi tudjuk, hogy te igazmondó vagy és Isten útját az igazságban tanítod..., mert nem vagy tekintettel senki személyére...”. Ezek a szavak híven festik a názáreti Jézus magatartását; s megvilágítják a „tizenkettő” meghívását is. Ők vannak ott Krisztussal az utolsó vacsorán, s egyedül ők kapják az Eucharisztia alapításához kapcsolódó szentségi parancsot: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”. A föltámadás estéjén ők kapják

a Szentleket, hogy megbocsássák az emberek bűneit: „Akiknek megbocsátjátok a bűneit, azok bocsánatot nyernek, s akiknek megtartjátok, azok bűnben maradnak”.

Szent II. János Pál pápa: Catechesi tradendae apostoli buzdítás

8. Az egyetlen Mester

A „Mester” cím egyedül Őt illeti meg, aki így tanít. S hányszor, de hányszor szólították meg így, különösen az evangéliumokban!

(Közel ötven helyen szerepel ez a név a négy evangéliumban. A „Mester” címet az egész zsidó hagyomány ismerte és használta, az evangéliumban azonban új értelmet nyert, amikor Krisztus kezdte viselni, és ő maga többször is elmagyarázta, mit jelent.) A tizenkettő, a tágabb tanítványi kör és a sokaság csodálattal, bizalommal, tisztelettel telve hívta Krisztust „Mester”-nek (vö. Mt 8,19; Mk 4,38; 9,38; 10,35; 13,1; Jn 11,28). Maguk a farizeusok, a szadduceusok, az írástudók és általában a zsidók sem tagadták meg tőle ezt a címet: „Mester, jelet szeretnénk tőled látni!” (Mt 12,38). „Mester, mi jót kell tennem, hogy elnyerjem az életet?” (Lk 10,25; vö. Mt 22,16) Elsősorban azonban maga Krisztus, különlegesen ünnepélyes és jelentőségteljes percekben nevezi mesternek önmagát: „Ti mesternek és úrnak hívtok, és jól teszitek, mert az vagyok” (Jn 13,13; Mt 10,25; 26,28), sőt kifejezi, hogy egyedülálló módon mestere a tanítványoknak: „Egy a ti mesteretek, a Krisztus.” Antiochiai Szent Ignác ezt a helyet így magyarázza: „Krisztus halálának misztériuma által kaptuk a hitet, és ebben reménykedünk, hogy Jézus Krisztusnak, a mi egyedüli tanítónknak tanítványai lehetünk.” Ezért érthető, hogy az összes emberek, minden nyelvből és népből, végig az elmúlt kétezer esztendőn keresztül, Mesterüknek szólították Krisztust, és a maguk módján ismételték Nikodémus szavait: „tudjuk, hogy Istentől jött tanító vagy!” (Jn 3,2)

Javunkra válik, ha a korunk hitoktatására vonatkozó meggondolásaink elején emlékezetünkbe idézzük a tanító Krisztus alakját, aki egyszerre fönséges és barátságos, megindítja és bátorítja a lelket. A tanító Krisztus képét, akit az evangéliumok pontosan körvonalaztak, s az első keresztény századok művészete többször is ábrázolt. (A tanító Krisztus ábrázolása már a római katakombákban megkezdődött. A III-IV. század római és bizánci mozaikművészetének is kedvelt témája volt. A középkori nagy román és gótikus katedrálisokban szoborként jelenik meg.)

Szent II. János Pál pápa: *Reconciliatio et poenitentia* apostoli buzdítás

29. „Akinek megbocsátjátok bűneit”

Az első alapvető igazságot az Ószövetség és az Újszövetség szent könyveiből ismerhetjük meg: Isten irgalmas és megbocsátó. Teljes ellentétben azzal az előítéllettel, mely az Ószövetség Istenét szigorúnak és megtorlónak állítja be, a zsoltáros és a próféták tanításában Isten leggyakoribb jelzője, hogy irgalmas. A zsoltárok között egy terjedelmes bölcsességi ének a kivonulás hagyományaihoz visszanyúlva elmondja, hogy Isten milyen jóakarattal bánt népével. A maga emberszabású ábrázolásmódjában is Istennek ezen cselekedetei az ószövetségi megnyilatkozásokban a legkifejezettebb módon szólnak Isten irgalmasságáról. Legyen elegendő a következő versek idézése: „Bűneiket mégis elengedte, nem pusztította el őket. Újra meg újra fékezte haragját, nem zúdította rájuk indulata árját. Gondolt rá, hogy csak testi lények, olyanok, mint a fuvallat, amely eloszlik és nem tér vissza.”

Amikor az idők teljességében Isten Fia jött mint bárány, aki elveszi a világ bűneit, úgy jelent meg, mint akinek hatalma van a bűnöket megítélni és megbocsátani, aki nem azért jött, hogy elítéljen, hanem hogy megbocsásson és gyógyítson.

Ezt a teljhatalmat a bűnök megbocsátására Krisztus a Szentlélek által átadta egyszerű embereknek is, akik maguk is ki voltak téve a bűn cselvetéseinek, az apostoloknak: „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, akinek nem bocsátjátok meg, nem nyer bocsánatot.” Ez az evangéliumnak egyik legcsodálatosabb újdonsága! Ő ezt a teljhatalmat úgy adta az apostoloknak – ahogyan azt az Egyház kezdetől fogva értelmezte –, hogy ez átadható az utódoknak, azoknak, akik maguktól az apostoloktól kapják a küldetést és a megbízást az evangélium hirdetésére és Krisztus megváltói munkájának folytatására.

Itt mutatkozik meg teljes nagyságában annak személye, aki a bűnbánat szentségének kiszolgáltatására hatalmat kapott, akit a legrégebb szóhasználattal gyóntató atyának neveztek.

A pap, a bűnbánat szentségének kiszolgáltatója – akár szentmisét mutat be az oltárnál, akár más szentséget szolgáltat ki – „Krisztus személyében” cselekszik. Krisztus, aki a pap által jelen van, és általa a bűnbocsátás titkát gyakorolja, úgy jelenik meg, mint az emberek testvére; mint irgalmas, hűséges és együttérző főpap; mint pásztor, ki kész az elveszett bárányt megkeresni; mint orvos, ki gyógyít és erősít; mint az egyedüli tanító, ki az igazságot oktatja és Isten útjait mutatja; mint élők és holtak bírója, aki az igazság és nem a látszat szerint ítél.

Ez a szolgálat a legnehezebb és a paptól a legtöbb okosságot igényli; a legfáradtságosabb és legsúlyosabb, de egyúttal a legszebb és vigasztalással teljes.

Éppen ezért – és a szinódus sürgető felhívására – sohasem szűnök meg püspök- és paptestvéreimet buzdítani ennek a szolgálatnak hűséges és gondos betöltésére. A hívővel kapcsolatosan, ki lelkét bizonyos félelemmel és bizalommal tárta fel, a gyóntató nagy feladata, hogy bűnbánatra és emberi kiengesztelődésre vezesse. Neki kell a hívők gyengéit és botlásait felismernie, értékelnie kell a jóra törekvését és az azért való fáradozást. A gyóntató szítsa fel a gyónó szívében a Szentlélek tüzét, és adjon neki feloldozást, melyet csak az Isten adhat. Ünnepelje az Istennel, az Atyával való kiengesztelődést, amint azt a tékozló fiú története leírja. A bűnétől megtisztult embert a papnak fel kell vennie az egyházi közösségbe, és atyailag határozottan bátorítva és barátságosan figyelmeztetnie kell: „többé ne vétkezzél”.

Ennek a szolgálatnak betöltéséhez a gyóntatónak feltétlenül rendelkeznie kell különös emberi képességekkel, ezek: okosság, diszkréció, megkülönböztető képesség, szelíd határozottság és jóság. Továbbá szüksége van komoly és alapos, nem töredékes, hanem teljes és harmonikus felkészültségre a teológia különböző területein, a pedagógiában, a pszichológiában, az elbeszélgetés módszereiben. Mindenekfölött Isten szavának élő ismeretére van szüksége, valamint arra, hogy át is tudja adni. De még szükségesebb, hogy ő maga mély és valóban lelki életet éljen. Hogy másokat a keresztény tökéletesség útjára vezessen, először magának a gyóntatónak kell ezen az úton járnia, és inkább cselekedettel, mint szavakkal bizonyítani, hogy járatos az imaéletben, az evangélium teológiai és erkölcsi erényeinek gyakorlásában, Isten akaratának engedelmes elfogadásában, az Egyház szeretetében és a tanítóhivatal követésében.

Az emberi adottságok, a keresztény erények és a lelkipásztori képesség kívánt értékeit nem szerezhethetjük meg rögtönzéssel vagy erőfeszítés nélkül. A bűnbánat szentségének szolgálatára minden papnak már a szemináriumban kell előkészülnie a dogmatika, az erkölcsstan, a lelkipásztorkodástan tanulásával; de foglalkoznia kell az embertudományokhoz tartozó tárgyakkal is: a dialógusok módszerével, lelkipásztori eszmecserékkel. Továbbá be kell őt vezetni a gyóntatás tapasztalataiba, és abban továbbra is támogatni kell. Állandó tanulással kell fáradoznia önmaga tökéletesítésén és korszerű továbbképzésén. Mekkora értéket nyerne az Egyház kegyelemben és az igazi lelki élet kiáradásában, ha minden pap azzal törődne, hogy sem hanyagságból, sem más ürüggyel el ne mulassza a hívekkel való találkozást, és mindezekon túl: sohasem menjen előkészület vagy az elengedhetetlen emberi feltételek, lelki és lelkipásztori követelmények megléte nélkül a gyóntatószékbe!

Nem mulaszthatom el, hogy ne emlékezzem meg tiszteletteljes csodálattal a gyóntatószék kivételes apostolairól: Nepomuki Szent Jánosról, Vianney-i Szent Jánosról, Cafasso Szent Józsefről és Castelnouvói Szent Lipótról, hogy csak a

legismertebbeket említsem, kiket az Egyház fölvelt a szentek sorába. De ki akarom fejezni tiszteletemet a megszámlálhatatlanul sok ismeretlen gyóntató iránt, akiknek oly sok lélek köszönheti az üdvösségét. Mellettük álltak megtérésükkor, mellettük álltak a bűn és kísértés elleni harcukban, segítették lelki előrehaladásukat és megszentelődésüket. Nem vonakodom kimondani, hogy a nagy szentek is általában ezekből a gyóntatószékekből jöttek; és a szentekkel együtt az Egyház lelki öröksége és a kultúra virágzása és az Egyház virágzása is, amelyet áthatott a Szentlélek! Tisztelet övezi ezeknek a testvéreknek a csapatát, kik nap nap után a bűnbánat szentsége révén a kiengesztelődés művén dolgoztak és ezután is dolgozni fognak!

XVI: Benedek pápa: Deus Caritas est enciklika

28. Annak érdekében, hogy az igazságosságért folytatandó küzdelem és a szeretet szolgálata közötti kapcsolatot pontosabban leírhassuk, két alapvető igazságot kell figyelembe vennünk:

a) A társadalom és az állam igazságos rendje a politika központi feladata. Az olyan állam, melyet nem az igazságosság határoz meg, csak egy nagy rablóbanda lenne, miként egyszer Ágoston mondta: „Ha tehát kiiktatják az igazságosságot, mi egyebek az országok, mint nagy rablóbandák?” A kereszténység lényegéhez tartozik a különbségtétel a császár és az Isten dolgai között (vö. Mt 22,21), azaz a különbségtétel az állam és az Egyház között, vagy amint a II. Vatikáni Zsinat mondja: a világi terület autonómiája. Az állam nem írhatja elő a vallást, hanem a különböző vallások követői számára biztosítania kell a vallás szabadságát és békéjét; az Egyház mint a keresztény hit szociális kifejeződése, a maga részéről független, és a hitből éli a maga közösségi formáját, melyet az államnak tiszteletben kell tartania. E két szféra különböző, de kapcsolatban vannak egymással.

Minden politikának célja, ezért belső mértéke is az igazságosság. A politika több, mint a közrend létrehozásának technikája: eredete és célja éppen az igazságosság, és az etikai természetű. Ezért az állam gyakorlatilag és elkerülhetetlenül mindig ezen kérdés előtt áll: hogyan kell itt és most megvalósítani az igazságosságot? Ám ez a kérdés föltételez egy másik, alapvetőbb kérdést: mi az igazságosság? Ez a gyakorlati ész kérdése; de hogy az ész helyesen tudjon működni, mindig újra meg kell tisztítani, mert az érdek és a hatalom – melyek megvakítják az észet – eluralkodása miatti etikai vakság végleg soha ki nem zárható veszedelem.

Ezen a ponton érintkezik a politika és a hit. A hitnek megvan a maga lényege, tudniillik hogy találkozás az élő Istennel – olyan találkozás, mely az ész sajátos területét messze meghaladó új horizontot nyit számunkra. Ugyanakkor az ész számára tisztító erő is. Isten távlatából szabadítja meg vakságától, és segíti, hogy

egyre inkább önmaga legyen. Lehetővé teszi az ész számára, hogy jobban működjön és sajátos tárgyait jobban lássa. S éppen itt kell becsatlakoznia a katolikus szociális tanításnak: nem akar az Egyház számára hatalmat szerezni az állam fölött; a hithez tartozó belátásokat és magatartásmódokat sem akarja azokra rákényszeríteni, akik nem osztoznak ebben a hitben. Egyszerűen hozzá akar járulni az ész tisztulásához, és segíteni akar abban, hogy itt és most fölismerhesse, mi a helyes, s azt végre is tudja hajtani.

Az Egyház szociális tanítása az észszel és a természetjoggal érvel, azaz olyan dolgokkal, melyek minden emberhez lényege szerint hozzátartoznak. Az Egyház tudja, hogy nem feladata ezt a tanítást politikailag megvalósítani: szolgálni és segíteni akarja a lelkiismeret formálását a politikában, hogy növekedjék az igazságosság igazi követelményei iránti világos látás; e követelményeknek megfelelően cselekedjenek, főként akkor, ha széles körben elterjedt érdekek állnak az igazságossággal szemben. Ez azonban a következőt jelenti: egy igazságos társadalmi és állami rend fölépítése, mely által mindenki megkapja azt, ami őt megilleti, olyan alapvető feladat, melyet minden nemzedéknek újra vállalnia kell. Ez politikai feladat, ezért nem lehet közvetlenül az Egyház feladata. Ugyanakkor azonban emberi feladat, ezért az Egyháznak kötelessége az értelem megtisztítása és az etikai képzés által a maga módján hozzájárulni ahhoz, hogy az igazságosság követelményei egyértelműen és politikailag megvalósíthatók legyenek.

Az Egyház nem képes magához ragadni a politikai harcot a lehető legigazságosabb társadalom megvalósítása érdekében, és ezt meg sem teheti. Az Egyház nem képes az állam helyére állni, és nem is szabad megtennie. De nem képes és nem is szabad kimaradnia az igazságosságért való küzdelemből. Az érvelés útján kell belépnie az értelem küzdelmébe, és föl kell ébresztenie a lelki erőket, melyek nélkül az igazságosság, mely mindig lemondásokat is követel, nem valósítható meg és nem is védhető meg. Az igazságos társadalom nem lehet az Egyház műve, hanem azt a politikának kell megteremtenie. De az igazságosságért való fáradozás – tudniillik, hogy próbálja megnyitni az értelmet és az akaratot a jó követelményei iránt – a legmélyebben az Egyházra tartozik.

b) A szeretetre – a karitászra – mindig szükség lesz, még a legigazságosabb társadalomban is. Nincs olyan igazságos államrend, mely fölöslegessé tehetné a szeretet szolgálatát. Aki a szeretetet meg akarja szüntetni, arra törekszik, hogy az embert mint embert szüntesse meg. Vigasztalásra és segítségre szoruló szenvedés mindig lesz. Magányosság mindig lesz. Olyan anyagi szükséghelyzetek is mindig adódnak, melyekben a megélt felebaráti szeretet segítségére van szükség. A totális gondoskodó állam, mely mindent magához von, végezetül olyan bürokratikus

intézménnyé válik, mely a lényegeset nem képes nyújtani, amire a szenvedő embernek – minden embernek – szüksége van: a szeretetteljes, személyes odafordulást. Nem mindent szabályozó és uraló államra van szükségünk, hanem olyan államra, mely a szubszidiaritás elvének megfelelően nagylelkűen elismeri és támogatja a különböző társadalmi erőkből született kezdeményezéseket, melyek összekapcsolják a spontaneitást a segítségre szoruló emberekhez való közelséggel. Az Egyház ilyen eleven erő: él benne a Krisztus Lelke által ébresztett szeretet, mely az embereknek nemcsak anyagi segítséget, hanem lelki erősítést és gyógyítást is nyújt, melyre gyakran nagyobb szükség van, mint az anyagi támogatásra. Az a fölfogás, mely szerint az igazságos struktúrák fölöslegessé tennék a szeretet gyakorlását, valójában materialista emberképet rejt: azt a babonát, hogy az ember „csak kenyérből” él (Mt 4,4; vö. MTörv 8,3) – ez olyan meggyőződés, mely lealacsonyítja az embert, és éppen sajátosan emberi mivoltát tagadja.

2.3. Liturgikus nézőpont

2.3.1. Az evangéliumi szakasz kapcsolódási pontjai a szentmise szertartásának egyéb szövegeivel

A mai *evangélium* (Mt 22,15-21) kapcsán a liturgikus szövegek két fő gondolatot emelnek ki: az egyik az, hogy az Úr minden nemzet és földi hatalom felett áll, ő a világ abszolút mindenható Istene; a másik pedig, hogy egyaránt vagyunk – ahogyan az *egyetemes könyörgések* bevezetője fogalmaz – a „földi és az örök haza” polgárai.

Az Úr mindenhatóságához kapcsolható a *kezdő könyörgés*, melyben az Úrnak való őszinte szívvel történő szolgálat kegyelméért imádkozunk. Az *olvasmány* (Iz 45,1.4-6) is teljes mértékben ezt a gondolatot erősíti: „Én vagyok az Úr, és senki más!” – hallhatjuk. Az Úr fölmentje előtt meghódolásra bírja a nemzeteket – ez a messianisztikus színezetű gondolat Izajásnál Kürosz perzsa királyról szól, aki szabadabb életet tett lehetővé a zsidó nép számára. A keresztény értelmezés fényében azonban ezek a sorok Krisztus világfeletti uralmát juttatják eszünkbe. Ezt a gondolatot viszi tovább a *válaszos zsoltár* (Zsolt 95,1 és 3.4-5.7-8.9-10a és c) is: „Adjatok az Úrnak dicsőséget, ismerjétek el hatalmát”; „nagy az Úr, és minden dicséretre méltó, félelmetesebb az összes isteneknél. A népek minden istene csak üres semmiség, az Úr azonban az ég alkotója”; „az Úr uralkodik, igazságban ítéli meg a népeket”.

Az *alleluja vers* (vö. Fil 2,15d-16a) az örök élet ígéinek megtartására figyelmeztet – éreztetve az Istennek való engedelmesség fontosságát.

Az *egyetemes könyörgésektől* kezdve bontakozik ki a liturgia másik fő gondolata. A papi bevezető foglalja össze ezt kérésre való biztatás formájában: „A földi és az örök haza polgárai vagyunk. Kérjük mennyei Atyánkat, hogy mind a kettőhöz hűségessé váljunk!”. Az első könyörgés az Isten országához való hűséghez kér erőt: „Add, Urunk, hogy az Egyház pásztorai egymással egyetértésben őrizzék és hirdessék a te országod törvényeit!”. A második a népek vezetőiért könyörög: „Add, Urunk, hogy a népek vezetői megalkuvás nélkül mindenki érdekét, a közjót szolgálják!”. A harmadik és a negyedik szintén az evilági életért imádkozik: „Add, Urunk, hogy híveid áldozatos szeretettel munkálják embertársaik földi jólétét és örök boldogságát!”; „Add, Urunk, hogy a keresztények becsületesen dolgozzanak, példásan teljesítsék állampolgári kötelességeiket!”. Az ötödik az Egyház evilági javakkal való támogatásáért fohászkodik: „Add, Urunk, hogy a hívek az Egyházat anyagi hozzájárulásukkal is készségesen támogassák!”. A papi záró imádság keretbe foglalja a könyörgéseket – a bevezetőhöz hasonlóan a földi és égi haza kettőssége jelenik meg benne: „Mindenható Istenünk! Te arra tanítasz minket, hogy megadjuk neked és a földi hazának is, amivel tartozunk. Tarts meg bennünket a tisztesség és a szeretet útján! Krisztus, a mi Urunk által”.

Szintén ehhez a gondolatmenethez kapcsolódik az *áldozás utáni könyörgés*: „Kérünk, Istenünk, gazdagíts bennünket mennyei ajándékok gyakori vételével, hogy a múlandó javak segítsenek, az örök javak pedig tökéletesítsenek minket”.

2.3.2. Liturgikus énekek

Éneklő Egyház:

Üdvözítsd a te népedet, Uram (629)

<http://nepenektar.hu/liturgia/229/gr/883/udvozitsd-a-te-nepedet-uram-salvum-fac-populum>

Gitáros, illetve taizei énekek:

Sillye Jenő: Segíts, Istenem

<https://www.youtube.com/watch?v=O47x13ijJLE>

Da pacem, Domine (Taize)

<https://www.youtube.com/watch?v=6w05aw0xyIM>

2.4. Pedagógiai nézőpont

2.4.1. Evangélium témáját feldolgozó versek

Máté Lászlóné - Isteni küldetés

Isten azért küldött le, hogy szeress,
Az embereknek sok szépet tehess.
A szívedben rosszat ne rejtegy,
Szeretet virágából szedegess.

Szeresd a gyönyörű természetet,
Tőle van a lélegzetvételed.
Asztalodon a szelet kenyered,
Ne tedd tönkre a teremtményeket!

Pedig oly szépet is nyújt Ő Noked,
Virágtengereket, a szépeket.
A sziklákat, a tüneményeket,
Suttogó erdőket, a gyöngyszemet.

Nézd az aranyként ragyogó Napot,
Időnként a bíboralkonyatot.
Ég sötét bársonyán a csillagot,
A hullócsillagot, ami már halott.

A sejtelmes, szép, ezüstös Holdat,
A Föld nélküle nem virágozhat.
Rajta a gyöngyharmat sem csilloghat,
Élet szépsége vele álmodhat.

Ha szívedben igaz a szeretet,
Megóvód csodás tündéerkertedet.
Hiszen Ő segíti életedet,
Istennel Ők adnak reményeket.

Isten teremtett meg mindent Noked,
Eget, földet, szülőd és gyermeked.
Tedd teljessé a szeretetedet,
Add igaz, emberi értékedet!

Forrás: <https://www.poet.hu/vers/206499>

Aranyosi Ervin - Isten gyermekei

Isten gyermekeként születünk a földre,
angyali lélekkel, földi testet öltve.
Teremtő tudással is meg lettünk áldva,
csodákat tehetünk a létet csodálva.
Gondolatainkkal, s tettekkkel teremtünk,
ehhez meg van minden szép képesség bennünk.
Figyelmünket kéne jó felé terelni,
s az egész világot boldogabbá tenni!

Naponta árad ránk Isten tiszta fénye,
s a lelkünkben él a szeretet erénye.
Ezt, mint gazdag vetést, széjjel kéne szórni,
szerető szavakra, jóként válaszolni.
Segíteni egymást, kezet nyújtva szépen,
a porból az embert felemelni készen.
Szeretetet adva jó példát mutatni,
mások jó szándékát kedvesen fogadni.

Ha angyallá válnánk máris jobbak lennénk,
egymás hétköznapiját szebbé, jobbá tennénk!
Élveznénk a létet, nem a halált várnánk...
Mi lenne, ha végre, együtt megpróbálnánk.
Mennyet építenénk idelent a földön,
nem lenne többé bűn, nem kellene börtön!
Nemcsak elképzelnénk, tudnánk Istenünket,
így válna számunkra minden napból ünnep!

Forrás: <http://versek.aranyosiervin.com/mindennapok-elet-gyasz-remeny-hit/aranyosi-ervin-isten-gyermekei>

2.5. Kérdések az evangéliumhoz

- Észreveszem-e magamon és másokon Isten képét?

3. Oratio – imádság

A szentmise első könyörgése

Mindenható, örök Isten, add, hogy mindenkor készséges akarattal és őszinte szívvel szolgáljunk neked. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön-örökké. Ámen.

Mennyei Atyánk, Jézus nevében kérünk, küldd el Szentlelkedet, hogy ne felejtjük el soha, hogy a te képedre lettünk teremtve. S add, hogy ennek az örömhírnek a fényében tudjunk magunkra és másokra is tekinteni! Ámen.

4. Contemplatio – szemlélődés

Fotó az evangéliumi szakaszhoz /Mt 22, 15-21/

(Forrás: pixabay)

5. Condivisio – megosztás

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Istenhez tartozunk, hiszen Ő a képére és hasonlatosságára teremtett minket!

6. Actio – tettekre váltás

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Adjuk oda minden nap magunkat Istennek!